

מאמר

הצבת גבולות

התינוק שלנו הופך לפעוט ומתחיל להביע את רצונותיו באופן משמעותי יותר. הוא יכול להפעיל שורה של כלי תקשורת מתוחכמים על מנת להביע את עצמו, ומסוגל לזוז ולהגיע למבוקשו. בשלב הזה, אנחנו מעוניינים להתחיל ללמד אותו לכבד את הסביבה שהוא חי בתוכה. היינו מעוניינים שהוא ילמד את הכללים בבית שלנו, ובחברה שבה אנו חיים.

איך אוכלים? איך שותים? איך יושבים? על מה לצייר? מה לזרוק על הרצפה? על מה

לטפס? וכו' וכו' וכו'. הוא מבחינתו רוצה לעשות הכל, ללמוד, לגעת, להתנסות, לטפס, לזרוק, לשבור, לטעום. אז מה עושים? איך אפשר לתת לילד המתוק שלנו מצד אחד להנות, ללמוד ולהתנסות בעולם, ומצד שני לכבד את הכללים ואת הסביבה שבה הוא חי?

ראשית, יש להבין למה פעוטות עושים את מה שעושים, ממה הם מונעים. הם נולדים חוקרים, ורוצים לחקור ולהתנסות. כשהם רוצים לשבור, זה בגלל שהם סקרנים לראות מה יקרה. כשהם רוצים לזרוק, לגעת וכו', הם סקרנים ורוצים ללמוד ולהתנסות. כשמתבוננים בפעוטות שרק התחילו ללכת, רואים שהם לא עוצרים לרגע... יש להם אנרגיה מאוד תנועתית והיא מתבטאת מוטורית, רגשית ושכלית. הם רוצים לזוז, וכשיש משהו שעוצר אותם, הם מחפשים דרך לעקוף אותו. כשמדובר באבא ואמא, ובמיוחד כשמונעים מהם בכוח את ההתנסות, אז הם מתוסכלים ומביעים את התסכול הזה בכל דרך שהם יכולים.

אם כן, מה עושים? האם לאפשר להם לעשות מה שהם רוצים? התשובה היא לא, מכיוון שאם נאפשר להם לעשות מה שהם רוצים, התוצאה תהיה שהם לא ילמדו להתחשב בסביבה שלהם, הם לא ילמדו שהרצון שלהם צריך להביא בחשבון רצון של אחרים. מצד שני, אם נמנע מהם ולא נאפשר להם, התוצאה תהיה תסכול ומניעה של אפשרות מחקר והתנסות עבורם.

אם כן, מה הפתרון? לפתרון קוראים חינוך חיובי. האפשרות לתת להם להביע את עצמם, לזוז, להתנסות ולחקור, ויחד עם זאת לכבד את הכללים בסביבתם.

לצורך כך צריכים להתקיים מספר תנאים.

הראשון, הינו קביעת הכללים. אם הכללים בבית לא ברורים, לא ניתן יהיה לצפות לכבד אותם. לדוגמא, אם הכלל הוא לרחוץ ידיים לפני האוכל, אז הוא צריך להיות ברור ומובן. הוא צריך להיות ברור ומובן לילד, ולהיות מקובל ומוסכם על שני ההורים. אם הורה אחד מסכים, אך ההורה השני לא, התוצאה תהיה מסר מבולבל לילד וכך הוא לא יוכל לכבד אותו.

תנאי נוסף חשוב, הוא שההורים יהיו בעצמם דוגמא אישית, ובעצמם יכבדו את הכללים שהם קבעו. אם מצפים מהילד לרחוץ ידיים לפני האוכל כשחוזרים מגן השעשועים שם היו גם אבא ואמא, וההורים בעצמם לא רוחצים ידיים הוא שוב מקבל מסר מבולבל.

תנאי נוסף הינו העקביות. עלינו להיות עקביים ולשמור לאורך זמן החלטות שלנו. כללים שחשובים לנו צריכים להיות עקביים.

עלינו להגיד לילד מה כן לעשות ולא מה לא לעשות. כלומר, במקום להגיד לילד לא אוכלים עם ידיים מלוכלכות, עלינו להגיד לו אוכלים עם ידיים נקיות. הסיבה לכך הינה שהמסר של מה כן, המסר החיובי הוא ברור וחד, לעומת המסר השלילי, שרק מונע ומצמצם אבל לא מסביר באמת מהן הציפיות ומה היינו רוצים שהוא יעשה.

מעבר לכל התנאים הללו, התקשורת האפקטיבית ביותר עם תינוקות ופעוטות עוברת דרך משחק, שיר וסיפור. ככל שנשדר לילד הנאה, שמחה ורצון אמיתי לעשות משהו, כך יהיה לו קל יותר והוא ישמח לעשות אותו.

מאת: רן אורן, פסיכותרפיסט, מומחה ל"חינוך חיובי", בוגר עשרות קורסים בתחום התפתחות אישית ותקשורת בינאישית. קורסים ² "שיטת החינוך לאלף השלישי" מיסודו של מר פטריציו פאולטי, איטליה, "המכון למיצוי הפוטנציאל האנושי" מיסודו של מר גלן דומן, ארה"ב, "שיטת שלהב Child'Space", מיסודה של ד"ר חווה שלהב, ישראל. מרצה ומנחה קבוצות מעל 10 שנים. מרצה אורח באוניברסיטת בן גוריון. www.ranoren.co.il